

Manifest Fundashon LIKE

Lenga I Konosementu den Enseñansa

Waar gelooft Fundashon LIKE in

De stichting Fundashon LIKE, Lenga I Konosementu den Enseñansa (Taal en Kennis in het Onderwijs), is opgericht uit liefde en respect voor de bevolking, voor de nationale taal en voor de eigen cultuur van de ABC-eilanden. Fundashon LIKE gelooft in het recht op gelijkwaardige onderwijskansen van alle kinderen binnen het Koninkrijk: bij gelijke talenten moeten kinderen een gelijkwaardige ontwikkeling kunnen doormaken. De stichting ziet kwalitatief goed onderwijs als fundamentele bouwsteen voor ontwikkeling: voor persoonlijke ontwikkeling van alle individuele burgers, voor verdere ontwikkeling van de nationale taal en cultuur en voor ontwikkeling van de samenleving als geheel.

Onderwijs en maatschappelijke ontwikkeling binnen het Koninkrijk

Doelstelling onderwijs op de Caribische eilanden

Volgens het Statuut is onderwijs voor elk van de Landen binnen het Koninkrijk een interne aangelegenheid. De 4 Landen delen echter hetzelfde examensysteem en diploma's worden gelijk gewaardeerd. *Conditio sine qua non* voor gezamenlijke diplomawaardering op rijksniveau is dat de verschillende Landen een gelijkwaardige onderwijskwaliteit weten te realiseren, waarbij de leerlingen een vergelijkbare ontwikkeling kunnen doormaken.

Meer in het algemeen worden de Landen verondersteld interne aangelegenheden zelfstandig te behartigen en zoveel als mogelijk op eigen benen te kunnen staan. Om hieraan uitvoering te kunnen geven en het maximale te kunnen behalen uit de potentie van elk van de Landen en hun burgers is kwalitatief goed onderwijs nodig. Goed onderwijs draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling, aan een positief zelfbeeld en zelfredzaamheid van de burgers, draagt bij aan werkgelegenheid en armoedebestrijding en als zodanig aan sociaaleconomische ontwikkeling, drukt de criminaliteit en heeft een positieve invloed op de algemene volksgezondheid en welbevinden. Het hebben van een goed opgeleide bevolking die op allerlei terreinen kan bijdragen aan de ontwikkeling en vooruitgang van de maatschappij is van nationaal belang. Goed onderwijs stelt de bevolking in staat te voldoen aan de eisen van de 21^e eeuw en aansluiting te verkrijgen met de behoeften van de toekomstige arbeidsmarkt. Goed onderwijsbeleid is emanciperend en zorgt voor kansgelijkheid, zowel op de Caribische eilanden zelf alsook binnen het Koninkrijk.

Het realiseren van de doelstelling van een gelijkwaardige onderwijskwaliteit binnen het Koninkrijk is essentieel: zowel voor de mogelijke ontwikkeling van elk van de Landen zelf

alsook om goede verhoudingen binnen het Koninkrijk te beschermen.

Taal is de basis van alle onderwijs

Kwalitatief goed onderwijs bieden behelst vele factoren en vereist inspanningen op velerlei gebied, niet in de laatste plaats het beschikken over toereikende financiële middelen. Echter inhoudelijk gezien is de factor Taal zeer bepalend voor het mogelijke resultaat. Immers in het onderwijs is taal het instrument om kennis, vaardigheden en attitudes te ontwikkelen. Een onvoldoende taalbeheersing heeft onherroepelijk een belemmerend effect op de mogelijkheid om in het onderwijs voldoende kennis, vaardigheden en attitudes te ontwikkelen. Bij het ontwerpen van een kwalitatief goed onderwijsbouwplan vormen de diverse bouwstenen van schoolse taalvaardigheid het fundament om kwaliteitsonderwijs op te bouwen.

De factor Taal in het onderwijs op de Caribische eilanden

Decennialang zijn de onvoldoende resultaten van het onderwijs op de Caribische eilanden in een grote hoeveelheid aan adviesdocumenten en onderzoeksrapporten uitvoerig beschreven. Het rendement van het onderwijs laat te wensen over en de aansluiting op het vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt is onvoldoende. Hierdoor worden zowel talenten als publieke middelen verspild. De magere resultaten beïnvloeden tal van maatschappelijke terreinen en het is voor elk van de eilanden steeds moeilijker de maatschappelijke problemen het hoofd te bieden. De kernvraag waar de eilanden al vele jaren voor staan is: *Hoe kunnen we zorgen voor betere onderwijsresultaten?*

Deze vraag is decennialang beleidsmatig voornamelijk opgepakt als één vraagstuk voor alle eilanden van de Nederlandse Antillen. Met de ontmanteling van de Nederlandse Antillen werd de verantwoordelijkheid voor onderwijsbeleid verdeeld over de 4 Landen in het Koninkrijk waarbij Nederland voor de onder haar verantwoordelijkheid vallende Caribische eilanden (Bonaire, St. Eustatius en Saba) grotendeels een BES-beleid voert en de overige 3 Landen (Curaçao, St. Maarten en Aruba) elk een eigen onderwijsbeleid voeren.

Vanwege de fundamentele invloed van taal op de onderwijsresultaten is op de Caribische eilanden expliciete aandacht voor en inzicht in de van Nederland afwijkende taalsituatie fundamenteel voor mogelijke verbetering van onderwijsresultaten. Het is hierbij echter cruciaal geen staatkundig, maar een talig onderscheid te maken: tussen de Engelstalige en de Papiamentstalige eilanden. Het te voeren taalbeleid op deze twee eilandengroepen kan namelijk niet hetzelfde zijn. Hoewel staatkundig gezien de verantwoordelijkheden opgesplitst zijn, delen de Papiamentstalige ABC-eilanden een gemeenschappelijk onderwijsvraagstuk. In het huidige onderwijsbeleid is het te maken talig onderscheid tussen de eilandengroepen echter onvoldoende zichtbaar. Daarom spitst Fundashon LIKE zich toe op de problematiek die de specifieke taalsituatie van de ABC-eilanden met zich meebrengt.

Wat voegt Fundashon LIKE toe aan het onderwijsdebat

Een fundamenteel deel van ondermaatse onderwijskwaliteit op de ABC-eilanden wordt veroorzaakt door de talenkwestie. Het debat over de talen in het onderwijs wordt al decennialang gevoerd, is volledig vastgelopen en stagneert al decennia ontwikkeling en vernieuwing binnen het onderwijs. De stichting is ervan overtuigd dat het noodzakelijk is het talendebat vanuit een ander perspectief te voeren om een substantiële kwaliteitsverbetering van het onderwijs over de hele linie mogelijk te maken. Deze perspectiefverschuiving is nog niet zichtbaar in het huidige debat. Fundashon LIKE wil een aanzet geven tot een andere focus in het debat over de talen in het onderwijs om in deze tekortkoming te voorzien.

Wat zijn de inhoudelijke uitgangspunten van Fundashon LIKE

Ontwikkeling en onderwijskerntaken

Fundashon LIKE gelooft dat de bedoeling van onderwijs is dat leerlingen zich persoonlijk kunnen ontwikkelen en dat zij leren te leren. De stichting is van mening dat het onderwijs erop gericht moet zijn om die kennis, vaardigheden en attitudes te ontwikkelen die leerlingen nodig hebben voor een succesvolle schoolloopbaan en een kansrijke toekomst. Zodat zij als volwassene in staat zijn om hun plek in de samenleving te creëren en zelfstandig zichzelf de rest van hun leven verder kunnen blijven ontwikkelen (*life long learning*).

Voor het bereiken van deze doelstelling is de mate van geletterdheid zeer bepalend. De invloed van veel lezen (met name vrijetijdslezen!) op de mate van ontwikkeling van de mens is buitengewoon groot. Lezen als instrument kunnen gebruiken om jezelf te informeren en kennis te vergaren is onmisbaar geworden om in een moderne maatschappij te kunnen functioneren. De bedoeling van leren lezen is dat kinderen toegang krijgen tot alles wat gelezen kan worden. Leesonderwijs moet erop gericht zijn dat zij leren hoe ze via lezen hun kennis kunnen uitbreiden, dat zij leren nadenken over hetgeen ze lezen en vervolgens deze kennisbasis leren gebruiken om zich beter uit te drukken over allerlei (kennis)onderwerpen. Ontwikkeling van leesvaardigheid is in principe geen taak voor ouders, maar is bij uitstek een kerntaak van het onderwijs.

De invloed van kleinschaligheid op onderwijskerntaken

Vanwege kleinschaligheid staan de publicatiemogelijkheden van het Papiaments in geen verhouding tot die van grote talen. Pakweg 99% van de publicaties in grote talen bestaat niet in het Papiaments; noch op papier, noch online. Er is dan ook geen sprake van vrije leeskeuzes voor Papiamentstalige burgers. Papiamentstaligen kunnen zich op geen enkel terrein afdoende informeren. Niet op het gebied van studie en beroepsuitoefening; niet voor vrijetijdslezen en niet voor informatie op huis-, tuin- en keukenniveau. Om net als iedereen toegang te hebben tot de in de wereld aanwezige kennis over allerhande onderwerpen –

bijvoorbeeld websites, tijdschriften, (voor)leesboeken, studie- en informatieboeken, wetenschappelijke publicaties, naslagwerken, handleidingen, hypotheekaktes, bijsluiters van medicijnen enz. – moeten Papiamentstaligen een grotere taal op een behoorlijk niveau beheersen.

Bovengenoemde onderwijskerntaak (lezen leren gebruiken als instrument tot ontwikkeling) kan het Papiaments vanwege deze kleinschaligheid niet vervullen. Het gemis aan bronnen doet zich al voor in de peuter- en kleuterjaren. Het proces van leesvaardigheidsontwikkeling zal dan ook vanaf de vroege schooljaren grotendeels ondersteund moeten worden door een grotere taal waarin deze bronnen wel beschikbaar zijn. Een onvoldoende taalbeheersing van de leerlingen in (tenminste) één grotere taal zal betekenen dat over de hele linie, van kleuteronderwijs tot universiteit, jongeren onvoldoende mogelijkheid hebben om via lezen de kennis en vaardigheden te ontwikkelen die ze nodig hebben voor studie of beroep.

De invloed van kleinschaligheid op ontwikkeling van Papiamentstalige vaardigheden

In het onderwijs wordt voornamelijk gecommuniceerd over kennisonderwerpen en leren leerlingen op geavanceerd niveau gebruik te maken van het schooltaalregister. Alle Papiamentstaligen moeten echter eerst kennis uit publicaties in een grotere taal weten te halen, voordat zij zich in het Papiaments op geavanceerd niveau kunnen leren uitdrukken over deze (kennis)onderwerpen. Deze randvoorwaarde is bepalend voor de mogelijke verdere ontwikkeling van hun Papiamentstalige vaardigheden.

Een onvoldoende taalbeheersing van Papiamentstaligen in (tenminste) één grotere taal zal betekenen dat deze burgers in hun eigen taal slechts gebruik kunnen maken van het alledaagse taalregister en als zodanig ook niet of onvoldoende kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van de Papiamentse taal. Papiamentstalige kinderen die echter via een goede beheersing van een grotere taal erin slagen om hun kennis en vaardigheden substantieel te ontwikkelen zullen eveneens substantieel meer mogelijkheden krijgen om over deze kennis in het Papiaments te communiceren. Juist voor de verdere verrijking en ontwikkeling van het Papiaments als taal en cultuuruiting, en hiermee tevens de bescherming van de nationale taal van de ABC-eilanden, is essentieel dat Papiamentstaligen in hun taalgebruik gevoed worden door een goede beheersing van een grotere taal.

Kleinschalige talen versus grote talen

Met kleinschalige talen kunnen onmogelijk dezelfde onderwijskerntaken uitgevoerd worden als met grote talen. Met Papiamentstalig onderwijs zal, gemeten naar de standaard op Koninkrijksniveau, niet aan dezelfde kwalificatie voldaan kunnen worden en zal geen gelijkwaardig onderwijsniveau gerealiseerd kunnen worden. Voor gelijkwaardig onderwijs binnen het Koninkrijk is dezelfde toegang tot kennis en informatie cruciaal. Het is evident dat het Papiaments, net als het Fries, het Limburgs en het Nedersaksisch, hier onmogelijk aan kan

voldoen. Een gedegen stutconstructie met een grotere taal is noodzakelijk om zowel onderwijsrendement alsook verdere ontwikkeling van Papiaments ruim baan te geven. De noodzakelijke ondersteunende grotere taal die in het onderwijs voor een substantieel deel het instrument tot ontwikkeling moet vormen is in de huidige onderwijsinrichting het Nederlands. Hoewel het beleid versnipperd is in deze, wordt in grote lijnen het kleuteronderwijs merendeels in het Papiaments gegeven en na enkele jaren overgestapt op Nederlandstalig onderwijs.

Taalbeheersing van de ondersteunende grote taal in de praktijk

Hoewel volgens deze onderwijsinrichting het Nederlands grotendeels hun instrument tot ontwikkeling zou moeten vormen beheerst een groot deel van de Papiamentstalige jongeren in de praktijk het Nederlands in onvoldoende mate om als zodanig te kunnen fungeren. De oorzaak hiervan moet gezocht worden in de manier waarop momenteel het onderwijs in de eerste schooljaren is ingericht. De huidige eenzijdige focus op Papiamentstalig onderwijs in met name het kleuteronderwijs zorgt er namelijk voor dat het merendeel van de Papiamentstalige leerlingen na enkele schooljaren het Nederlands zeer onvoldoende beheerst. Met als gevolg dat de leerlingen de bij hun leeftijd passende Nederlandstalige teksten niet begrijpen. Aangezien Papiamentstalige leesbronnen voor 99% niet bestaan, kunnen zij per saldo onvoldoende lezen om de taal- en leesvaardigheid te ontwikkelen die nodig is om zelfstandige kennisvergaring en informatieverwerking mogelijk te maken.

Met deze inrichting in de vroege schooljaren wordt het overstappen naar leeftijdsadequaate onderwijs in een grotere taal onuitvoerbaar gemaakt. Deze route leidt naar laaggeletterdheid en als gevolg daarvan naar kennisachterstanden. Het te overbruggen gat in taalbeheersing wordt met de jaren steeds groter en heeft als doorwerking onvoldoende aansluiting naar voortgezet onderwijs, vervolgopleidingen en arbeidsmarkt. De eenzijdige focus op Papiamentstalig kleuteronderwijs zorgt er aldus voor dat zij op latere leeftijd onvoldoende mogelijkheden hebben om via lezen hun (beroeps)kennis en -vaardigheden te ontwikkelen. Dit geldt voor zowel leerlingen die op de eilanden blijven wonen en werken, als voor degenen die voor studie naar het buitenland vertrekken.

De huidige onderwijsinrichting produceert structurele ongelijkheid waarbij het merendeel van de Papiamentstalige leerlingen in een achterstandspositie gehouden wordt, vergeleken met de kleine groep Papiamentstalige leeftijdgenoten die wel vanaf het begin de kans heeft om via onderwijs in een grote taal schoolse kennis en vaardigheden te ontwikkelen. Maatschappelijk gezien leidt onvoldoende beroepsvoorbereiding tot uitsluiting op de arbeidsmarkt en tot ontwrichting van de eilandelijke samenlevingen op allerlei maatschappelijke terreinen.

Diplomawaardering op rijksniveau

Vanwege de cruciale rol die taal heeft in het onderwijs is voor zowel Aruba, Bonaire als Curaçao een voldoende beheersing van tenminste één grote taal een conditio sine qua non voor verbetering van onderwijsresultaten. Een onvoldoende taalbeheersing in een grotere taal heeft onherroepelijk een belemmerend effect op de mogelijkheid voor Papiamentstaligen om in het onderwijs voldoende kennis, vaardigheden en attitudes te ontwikkelen. De voor gezamenlijke diplomawaardering op rijksniveau benodigde gelijkwaardige onderwijskwaliteit waarbij leerlingen een vergelijkbare ontwikkeling kunnen doormaken is niet mogelijk indien het taalvraagstuk niet afdoende wordt geadresseerd en opgelost. Oplossing van het taalvraagstuk is bepalend voor de toekomst van de ABC-eilanden alsook voor goede verhoudingen binnen het Koninkrijk.

Een ander bouwplan met andere rollen voor de talen

Het emancipatietraject dat het Papiaments als taal en cultuuruiting de afgelopen decennia heeft doorlopen is voor de ABC-eilanden een groot goed en moet gekoesterd worden. Het is ondenkbaar het Papiaments weer uit het onderwijs te verbannen zoals dat vroeger het geval was. De huidige onderwijsinrichting heeft echter niet gebracht wat men ervan had gehoopt. Om beter onderwijsrendement en verdere ontwikkeling van de nationale taal, het Papiaments, mogelijk te maken zal de koers van de afgelopen decennia, namelijk het bewerkstelligen van Papiamentstalig onderwijs, verlegd moeten worden.

In de specifieke situatie van de ABC-eilanden is het cruciaal onderscheid te maken in de afwijkende functie die zowel het Papiaments als één van de grotere vreemde talen moeten vervullen. Enerzijds zal het Papiaments niet dezelfde rol – van instrument tot ontwikkeling – kunnen vervullen als grote talen doorgaans in het onderwijs hebben. Anderzijds onderscheidt één van de te leren vreemde talen zich van alle andere te leren vreemde talen, omdat deze (grotere) taal het Papiaments moet ondersteunen en de rol van instrument tot ontwikkeling (noodgedwongen) voor een substantieel deel moet overnemen.

Noodzakelijk om een andere taal als instrument tot ontwikkeling te laten fungeren zijn bij deze rol passende doelstellingen, een geheel andere didactiek, bijpassende leermiddelen en veel meer onderwijstijd dan waar het huidige onderwijsbeleid in voorziet. Idealiter hebben Papiamentstalige kinderen op achtjarige leeftijd voldoende woordkennis, taalbegrip en leestechiek opgedaan om lezen in de vreemde taal mogelijk te maken: immers juist veel en gevarieerd lezen stimuleert de algehele taal- en kennisontwikkeling. Dit is een realiseerbare doelstelling. De doelstelling is ook noodzakelijk om leeftijdsadequaat onderwijs in de grotere taal uitvoerbaar te maken.

Nodig is een nieuw onderwijsmodel vanuit het perspectief van onderwijs en ontwikkelingsmogelijkheden. In dit nieuwe model moet taal in de functie van instrument tot

ontwikkeling centraal staan en moet bewerkstelligd worden dat de nationale taal en de grotere ondersteunende taal zodanig met elkaar verbonden worden dat de talen met elkaar samenwerken, elkaar ondersteunen en elkaar sterker maken. De talen hebben een afhankelijkheidsrelatie en dat moet zichtbaar zijn in de doelstellingen en in het bouwplan om de doelstellingen te behalen.

Een ander perspectief leidt tot een ander vraagstuk

Maatschappelijk gezien is het Nederlands een vreemde taal die slechts op bepaalde terreinen van belang is. Normaliter valt onderwijs in vreemde talen binnen de wetenschappelijke discipline van de Taal- en Cultuurstudies (Linguistics). Het onderwijs in vreemde talen is er doorgaans niet op gericht de rol van instrument tot ontwikkeling te vervullen. In het vreemdetalenonderwijs, het vakgebied van de Taal- en Cultuurstudies, is immers de taal zelf object van studie. In de bijzondere situatie van de ABC-eilanden wordt echter een rol van één van de vreemde talen verwacht die niet gebruikelijk is in het vreemdetalenonderwijs.

Het feit dat informatiebronnen in het Papiaments grotendeels niet beschikbaar zijn, leidt namelijk onderwijskundig gezien tot het vraagstuk: *Hoe krijgen Papiamentstalige kinderen het vereiste beheersingsniveau in een taal die niet hun thuistaal is, zodanig dat zij daarmee dezelfde toegang verkrijgen tot onbeperkte informatiebronnen als leeftijdgenoten elders in het Koninkrijk?* Dezelfde toegang tot kennis en informatie is minimaal nodig om een gelijkwaardige ontwikkeling door te kunnen maken. Deze andere functie en positionering van die ene vreemde taal die zal moeten dienen als instrument tot ontwikkeling, vereist specifieke expertise om deze rol goed invulling te geven.

Het andere vraagstuk vereist expertise uit een ander wetenschappelijk vakgebied

Voor het oplossen van bovengenoemd vraagstuk en het ontwerpen van een op ontwikkeling gericht bouwplan is expertise nodig van een geheel andere wetenschappelijke discipline dan waar tot nog toe gebruik van is gemaakt, namelijk het vakgebied van de Algemene Onderwijswetenschappen. In dit vakgebied staat niet de taal zelf, maar ontwikkeling van kennis, vaardigheden en attitudes centraal. Object van studie is onder meer wat kennis is, hoe (jonge) kinderen gedurende hun leven kennis construeren, hoe basisvaardigheden (lezen – rekenen – schrijven) ontwikkeld worden, over de samenhang tussen kennis en taal-, lees- en denkvaardigheden en over effectieve pedagogisch-didactische benaderingen.

Een specialistisch deel van het brede en diverse vakgebied van de Algemene Onderwijswetenschappen is er op gericht te onderzoeken welke benodigde aanpassingen en effectieve interventies ervoor zorgen dat anderstalige kinderen via de voor hen onbekende onderwijstaal dezelfde onderwijsdoelen kunnen behalen. De veelzijdige expertise uit dit specialistische vakgebied van de Algemene Onderwijswetenschappen is tot nog toe op de

eilanden niet ingezet. Deze expertise is echter onmisbaar en noodzakelijk om bovengenoemd onderwijsvraagstuk afdoende te kunnen beantwoorden.

Wat wil Fundashon LIKE bewerkstelligen

De in dit manifest omschreven perspectiefverschuiving en de hieruit voortvloeiende consequenties voor het te voeren beleid raakt direct aan de identiteit van de eilanden en haar bewoners. Het is dan ook van het grootste belang dat een dergelijke ombuiging van beleid breed gedragen wordt in het onderwijsveld en in de maatschappij.

Fundashon LIKE beoogt zowel op de ABC-eilanden zelf als in Nederland en bij alle partners in het onderwijs en overige belanghebbenden bewustwording te creëren over de huidige problematiek met betrekking tot de talen in het onderwijs:

- Over het belang van onderwijs voor de samenleving; over wat er nodig is om de beroepsbevolking het werk- en denkniveau te laten behalen wat vereist is om hun functie goed te kunnen vervullen; over het feit dat een bevolking die onvoldoende opgeleid is ook in onvoldoende mate een bijdrage kan leveren aan de samenleving met als gevolg maatschappelijke achteruitgang op allerlei terreinen.
- Over de huidige staat van het onderwijs; over hoe de huidige onvoldoende kwaliteit ontstaat en de aansluiting naar vervolgopleidingen en arbeidsmarkt bemoeilijkt; over hoe de huidige onderwijsinrichting op de ABC-eilanden ervoor zorgt dat er ongelijkwaardige onderwijskansen zijn: tussen de Landen in het Koninkrijk, tussen de Caribische eilanden onderling, tussen schoolbesturen en scholen onderling; over hoe de huidige situatie een groot deel van de bevolking onvoldoende ontwikkelingsmogelijkheden biedt en aldus bijdraagt aan achterstelling en maatschappelijke ongelijkheid.
- Over het feit dat de huidige onderwijsinrichting een keuze is en er alternatieve keuzes zijn; over het verschil in expertise van relevante wetenschappelijke vakgebieden. Verschil tussen de disciplines waar taal in de rol van instrument tot ontwikkeling van kennis, vaardigheden en attitudes wordt bestudeerd (de Algemene Onderwijswetenschappen) vergeleken met disciplines die zich bezighouden met het leren van een vreemde taal en het bestuderen van een taal en cultuur (Linguistics, Taal- en Cultuurstudies).
- Over de specifieke kenmerken van de taalsituatie op de ABC-eilanden die in het onderwijs de ontwikkeling van kennis, vaardigheden en attitudes belemmeren; over noodzakelijk te bereiken doelstellingen en de hieruit voortvloeiende noodzakelijk in te voeren aanpassingen zodanig dat binnen het Koninkrijk gelijkwaardige onderwijsdoelstellingen behaald kunnen worden.

Het doel van bewustwording is dat alle actoren gaan zien wat ze eerder niet of niet volledig zagen. De stichting streeft ernaar dat er vanuit deze bewustwording bij de verschillende actoren ruimte komt om vanuit een andere focus het debat over de talen in het onderwijs te

gaan voeren, om andere standpunten in te nemen en om andere beleidskeuzes te maken. Het gaat daarbij om het maken van die beleidskeuzes die het leerproces van het ontwikkelen van kennis, vaardigheden en attitudes aantoonbaar bevorderen. Zodoende wordt de mogelijkheid gecreëerd een zodanig niveau te realiseren dat aansluiting tussen de verschillende onderwijstypen en naar vervolgonderwijs en/of arbeidsmarkt, in binnen- en buitenland, goed verloopt. Om vanuit een ander perspectief op de taalkwestie te kunnen handelen is bewustwording een onmisbaar startpunt.

De afgelopen decennia hebben in het onderwijs vele initiatieven plaatsgevonden en zijn allerlei projecten bedacht. Echter geen van de onderwijspartners zal afzonderlijk in staat zijn om het tij te keren en tot kwaliteitsverbetering over de hele linie te komen. Want succesvol onderwijs creëren is een complexe puzzel waarbij uiteenlopende puzzelstukjes op elkaar moeten aansluiten. De verscheidene onderwijspartners zijn afhankelijk van elkaar om hierbij hun rol goed vorm te geven. Het uiteindelijke doel van LIKE is daarom dat de diverse onderwijspartners gezamenlijk hun verantwoordelijkheid nemen. Zodat zij in samenwerking een onderwijsmodel creëren dat ervoor zorgt dat alle kinderen een gelijkwaardige ontwikkeling kunnen doormaken.

Dit proces begint ermee dat alle stakeholders goed inzicht hebben in de materie en de knelpunten onder ogen zien. Een analyse van wat er precies mis is, is een onmisbare stap om vandaaruit een nieuwe route uit te kunnen stippelen. Dieper inzicht in de rol van taal en het proces van schoolse taalverwerving stelt stakeholders in staat om eigen conclusies te trekken en zelf de goede keuzes te kunnen maken. Aldus zullen de activiteiten van de stichting bijdragen aan het realiseren van de doelstelling van gelijkwaardige onderwijskansen binnen het Koninkrijk.

Hoe wil Fundashon LIKE dit doel bewerkstelligen

Fundashon LIKE richt zich op diverse activiteiten om bewustwording te creëren:

- Vanuit het belang van de kinderen samenwerken met organisaties die zich eveneens met genoemde materie bezighouden.
- Het identificeren en onderzoeken van knelpunten met betrekking tot taal in de functie van instrument tot ontwikkeling die in het onderwijs op de ABC-eilanden het bereiken van de onderwijsdoelstelling – het ontwikkelen van kennis, vaardigheden en attitudes – belemmeren en het helpen formuleren van oplossingen voor deze knelpunten.
- Via diverse communicatiekanalen genoemde problematiek en mogelijke oplossingen bekend maken bij een breed publiek, zowel op de ABC-eilanden zelf als in Nederland.
- Het creëren van een platform waar informatie (onderzoeksresultaten, aanbevelingen en adviezen) met betrekking tot bovengenoemde onderwijsdoelstelling voor eenieder beschikbaar is.

- Het organiseren van en deelnemen aan activiteiten gericht op bewustwording met betrekking tot genoemde materie; waaronder maar niet beperkt tot lezingen, workshops en seminars.

Algemene uitgangspunten bij de werkwijze van Fundashon LIKE

Stichting LIKE is een non-profit organisatie en heeft geen politiek, maar een sociaal-maatschappelijk oogmerk. De stichting verkrijgt haar middelen door donaties en steun van fondsen. Alle inkomsten worden gebruikt om de doelstelling van bewustwording bij diverse doelgroepen te bewerkstelligen. De stichting draait op vrijwilligers. Slechts enkele professionals worden voor hun diensten betaald; criteria hiervoor zijn vooraf vastgesteld.

Onderwijs gaat om het waarborgen van de toekomst van de jongeren van nu. De stichting stelt de belangen van burgers en maatschappij voorop: kwalitatieve en gelijkwaardige educatie voor kinderen en ontwikkeling van de maatschappij van de toekomst. De taalproblematiek wordt gezien vanuit het perspectief van onderwijs: wat is bekend vanuit de onderwijswetenschappen en hoe kunnen internationale onderzoeksresultaten toegepast worden op de specifieke situatie van de ABC-eilanden. De vrijwilligers van de stichting komen uit alle gelederen van de gemeenschap. Vanuit hun diverse posities ervaren zij allen de tekortkomingen van het lokale onderwijs. Inclusiviteit is een belangrijke waarde voor Fundashon LIKE en de werkwijze is democratisch en participatief. De stichting nodigt de gemeenschap nadrukkelijk uit mee te praten, mee te denken en mee te doen.